

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

P 2 0 1 A 3 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA KOT DRUGI JEZIK

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Ponedeljek, 15. junij 2020 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začinjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca.

Izpitna pola vsebuje 19 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite skladno s slovničnimi in pravopisnimi pravili, čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Pri nalogah izbirnega tipa izberite samo eno rešitev, če v navodilu ni določeno drugače. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

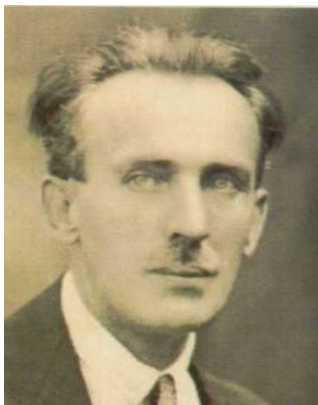
Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

Priloga k izpitni poli 1

Josip Vandot (1884–1944)

Josip Vandot je bil rojen 15. januarja 1884 v Kranjski Gori na Gorenjskem kot deseti od dvanajstih otrok v družini. Otroštvo je preživel v domačem kraju, šolal pa se je drugje. Po maturi v Novem mestu je opustil misel na nadaljnji študij in se zaposlil kot železničar. Službeno so ga prestavljali iz kraja v kraj, tako da je najprej sam, po poroki pa z družino spoznal Koroško, Primorsko, Štajersko in Hrvaško. Službe ni imel rad, zato se je že po 17 letih upokojil. Ustalil se je v Ljubljani in se posvetil pisateljstvu. Pred vojno se je družina preselila v Maribor, tam so jo ob okupaciji Nemci zaprli, potem pa izselili na Hrvaško in naprej v Bosno. Vandotovo bogato knjižnico so požgali. Umrli je ob zavezniškem bombardiranju kraja blizu Slavonskega Broda na Hrvaškem 1. julija 1944. Pokopan je na ljubljanskih Žalah.

Skoraj vse, kar je Josip Vandot napisal, je za otroke. Ustvarjalno pot je začel z otroškimi pesmimi, izrazito vzgojnimi črticami, z ocenami knjig in študijami o mladinski literaturi, pisal pa je tudi daljše mladinske planinske pripovedi s pravljlično tematiko in tematiko divjih lovcev ter pastirskega življenja. Jedro njegovega mladinskega pisanja so planinske pripovedi o 8–10 let starem fantiču Kekcu (*Kekec na hudi poti*, *Kekec na volčji sledi*, *Kekec nad samotnim breznom*). Objavljene so bile med letoma 1918 in 1924 v reviji *Zvonček*. V knjižni obliki je za njegovega življenja izšla poleg zgodovinske povesti *Prerok Muzelj* (1939) samo prva od Kekčevih povesti *Kekec iz naših gora* (1936), po vojni so bile planinske pripovedi o Kekcu ponatiskovane, prevajane, dramatizirane in ekranizirane. Leta 1951 so posneli prvi slovenski otroški celovečerni film *Kekec* (nagrajen je bil z beneškim levom), leta 1963 pa prvi slovenski barvni film (*Srečno, Kekec!*). Tretji film ima naslov *Kekčeve ukane* (1968). Vse je režiral Jože Gale, pri prvem je bil scenarist Frane Milčinski - Ježek, pri zadnjih dveh pa Ivan Ribič. Trilogija o Kekcu je bila prirejena za slikanico, ob filmu sta postali popularni Kekčevi otroški popevki, po njem so poimenovali slovenski in srbski otroški časopis, filmsko nagrado, pašteto ...

Kekec je veder pastirček, ki rešuje svojo otroško prijateljico iz rok divjih lovcev, divjih mož in žena (Bedanca, Prisanka, Škrlatice, Pehte). Pri tem ga ujamejo, a z zvijačnostjo, pogumom in s pomočjo zvestega psa vedno znova pobegne ter dobi celo kako čudodelno zdravilo za svoje bližnje. Pogumnega Kekca je v naslednjih Vandotovih povestih (*Leš v zameni*, *Romanje naše Jelice*, *Kocljeva osveta*) nadomestil malo starejši in manj poznani junak Kocelj. Poleg idiličnih prikazov planinske narave in pravljlične fantastike je pisatelj vanje vključil tudi opise težkega socialnega položaja bajtarskih otrok, ki morajo kot desetniki v rejo ali pastirsko službo v tuje družine. Filmske priredbe so brez tega socialnega sporočila. Ohranile in poudarile so samo planinsko idiliko.

Miran Hladnik

(Prirejeno po: Gorenjski glas, 28. december 2011.)

Prazna stran

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Dopolnite povedi s podatki o okoliščinah sporočanja in o temi izhodiščnega besedila.

Tema besedila, ki ga je napisal _____, je
_____. Besedilo je bilo objavljeno v časopisu
_____. S temo besedila je povezana tudi fotografija,
saj prikazuje slovenskega _____, ki je pisal predvsem
književna dela za _____.

(3 točke)

2. V katero rubriko časopisa bi lahko uvrstili izhodiščno besedilo? Svojo izbiro utemeljite.

GORENJSKI GLAS					
Kulinarika	Gorenjska	Gospodarstvo	Kronika	Šport	Svet

Rubrika: _____

Utemeljitev: _____
(2 točki)

3. Besedilo ima tri odstavke. Določite podtemo vsakega odstavka, tako da na črtice napišete ustrezne številke iz desnega stolpca.

1. odstavek _____	1 junaki pisateljevih del
2. odstavek _____	2 pisateljevo življenje in njegova dela
3. odstavek _____	3 pisateljev življenjepis
	4 pisateljeva dela

(1 točka)

4. Obkrožite DA, če je trditev v skladu z izhodiščnim besedilom, ali NE, če ni.

Josip Vandot je

17 let delal kot železničar.	DA	NE
umrl med vojno.	DA	NE
najbolj znan po Kekčevi popevki.	DA	NE
svoje pripovedi objavljaj v reviji Zvonček.	DA	NE
po svojih pripovedih sam režiral filme.	DA	NE

(2 točki)

5. S katerim prevladujočim namenom je spraševalec tvoril besedilo?

Spraševalec je tvoril besedilo predvsem, da bi

- A bralcem svetoval, naj berejo knjige Josipa Vandota.
- B ocenil delo Josipa Vandota.
- C bralcem predstavil življenje in delo Josipa Vandota.
- Č od bralcev izvedel, ali poznajo prvi slovenski otroški film Kekec.
- D bralcem predstavil zgodbo o Kekcu.

(1 točka)

6. V katero besedilno vrsto spada izhodiščno besedilo?

Izhodiščno besedilo je

- A intervju.
- B novica.
- C poročilo.
- Č predstavitev osebe.
- D reportaža.

(1 točka)

7. Ugotovite, ali je izhodiščno besedilo prevladujoče objektivno ali subjektivno. Obkrožite pravilno možnost in svojo izbiro utemeljite.

Besedilo je prevladujoče objektivno / subjektivno.

Utemeljitev:

(2 točki)

8. Preberite drugi odstavek in rešite nalogo.

- 8.1. Navedite pet vrst besedil, značilnih za Vandotovo ustvarjanje.

(2)

8.2. Kaj pomeni podčrtana besedna zveza? Odgovorite v povedi.

Po vojni so bile planinske pripovedke o Kekcu ponatiskovane, prevajane, dramatizirane in ekranizirane.

(2)

8.3. Kateri filmi sestavljajo trilogijo o Kekcu?

(1)
(5 točk)

9. S pomočjo fotografije in izhodiščnega besedila predstavite lik Kekca. V predstavitvi navedite podatke o starosti in zunanosti, njegove značajske lastnosti in eno njegovo pogumno dejanje. Odgovorite v povedih.

(4 točke)

10. Dopolnite povedi s podatki o filmu Kekec.

Prvi slovenski otroški celovečerni film v režiji _____, in po scenariju _____ smo dobili leta _____.

Film je prejel nagrado _____.

(2 točki)

11. Na podlagi izhodiščnega besedila navedite dva razloga, zakaj si je film o Kekcu vredno ogledati. Odgovorite v povedi/povedih.

(3 točke)

12. Iz vsake besedne zveze tvorite besedo iz iste besedne družine, kot je beseda otrok. Nato besedam določite besedno vrsto.

Besedna zveza	Beseda	Besedna vrsta
nanašajo se na otroke		
po ravnanju podoben otroku		
doba v človeškem življenju od prvih let do mladostne dobe		

(3 točke)

13. Preberite slovarski sestavek in rešite naloge.

desétnik –a m (ê) **1.** čin komandirja desetine ali nosilec tega čina: napredovati za desetnika; desetnik 17. pešpolka **2.** etn., po ljudskem verovanju *deseti sin, ki mora z doma po svetu*; *deseti brat*: žalostna usoda desetnika; bil je kot desetnik brez obstanka // ekspr. *brezdomec, potepuh*: slikar upodablja razcapane berače, slepce in desetnike; potepuški desetnik **3.** v fevdalizmu *kdor prejema desetino*: patent določa, da mora kmet spravljanje krompirja oznaniti svojemu desetniku

- 13.1. V katerem slovarskem pomenu je uporabljena beseda desetnik v zadnjem odstavku besedila? Številko pomena napišite na črtico.

(1)

13.2. Obkrožite DA, če je trditev o besedi desetnik pravilna, ali NE, če ni.

Beseda desetnik

je naglašena na zadnjem zlogu.	DA	NE
spada med samostalniške besede.	DA	NE
je večpomenka.	DA	NE
je lahko slogovno zaznamovana.	DA	NE

(2)

13.3. Tvorite povedi, v katerih boste besedo *desetnik* uporabili v vlogi osebka in predmeta.

Beseda desetnik v vlogi osebka:

Beseda desetnik v vlogi predmeta:

(2)
(5 točk)

14. Določite, v katero skupino spadajo imena v levem stolpcu, tako da pred vsako napišete ustrezno številko iz desnega stolpca.

_____ Kocelj	1	stvarno lastno ime
_____ Slavonski Brod	2	zemljepisno lastno ime
_____ Ivan Ribič	3	osebno lastno ime
_____ Srečno, Kekec!		
_____ Novo mesto		
_____ Romanje naše Jelice		
_____ Gorenjski glas		

(3 točke)

15. Iz imen v oklepajih tvorite pridevnike in jih v pravilni obliki uporabite v povedih.

Odpravili smo se po poteh _____ pravljичnih junakov in
(Vandot)

_____ pravljic. Na izletu po _____ deželi smo
(Triglav) (Kekec)

poslušali _____ zgodbe in okušali _____
(Pehta) (Kranjska Gora)

dobrote.

(3 točke)

16. Preberite poved in rešite nalogo.

Službe ni imel rad, zato se je že po 17 letih upokojil.

16.1. Poimenujte vrsto priredja.

(1)

16.2. Priredno zloženo poved pretvorite v podredno zloženo z vzročnim odvisnikom.

(2)
(3 točke)

17. Ali je spodnja poved tvorna ali trpna? Obkrožite pravilni odgovor in napišite sopomensko poved v drugem načinu.

Leta 1951 so posneli prvi slovenski otroški celovečerni film Kekec.

Poved je tvorna / trpna.

Sopomenska poved v drugem načinu:

(3 točke)

18. V besedilo vstavite manjkajoče vejice.

Na izletu *Po Kekčevih poteh* lahko doživimo idilični svet v katerem so živeli teta Pehta prijazna Mojca modri Vitranc in drugi. V Liznjekovi domačiji ki jo upravlja Gornjesavski muzej Jesenice si lahko ogledamo stalno razstavo o Vandotovem življenju in delu.

(2 točki)

19. Napišite **uradno vabilo**.

Zamislite si, da ste Matej/Mateja Novak, predsednik/predsednica žirije Kekčevega literarnega natečaja pri Založbi Mladika (Založba Mladika, Reboljeva ulica 13, 1000 Ljubljana). Med 70 literarnimi prispevki je komisija nagradila prozno delo dijaka Lenarta Kralja (Srednja tehniška šola Koper, Šmarska cesta 4 e, 6000 Koper). Nagrajencu literarnega natečaja napišite uradno vabilo na podelitev nagrade. Druge potrebne podatke si izmislite. Pišite na naslednjo stran.

(12 točk)

P 2 0 1 A 3 0 1 1 1 1

Prazna stran